

NORGES BANK

Finansdepartementet
Akersgata 40, Postboks 8008 Dep
0030 OSLO

Dato: 26. juni 2018
Deres ref.: 18/1250
Vår ref.: 18/00702

Høring – NOU 2018:7 Ny lov om offisiell statistikk og Statistisk sentralbyrå

Vi viser til Finansdepartementets brev av 23. mars 2018, hvor departementet ber om merknader til ovennevnte utredning.

Utredningen inneholder forslag til ny lov om offisiell statistikk (statistikkloven) og Statistisk sentralbyrå (SSB).

Utvalget legger til grunn at offisiell statistikk er den statistikk som myndighetene gjør allment tilgjengelig. Sentralbanker er i mange land produsenter av offisiell statistikk. Norges Banks statistikkavdeling ble overført til SSB i 2007. Norges Banks hovedinteresse knyttet til statistikkloven og SSB er i dag som bruker av offisiell statistikk og data fra SSB i politikkvurderinger, analysearbeid og forskning. Relevant statistikk av god kvalitet og tilgang til data for analyse er fundamentalt for å kunne utarbeide beslutningsgrunnlaget som skal til for å ivareta Norges Banks lovpålagte oppgaver.

Norges Bank støtter i hovedsak forslagene i utredningen og lovutkastet. Det er viktig at det finnes mekanismer som sikrer prioritering av behovene for offisiell statistikk, nødvendig samordning mellom statistikkprodusentene og at det legges langsiktige og transparente planer for utvikling. SSB bør ha en svært sentral plass i dette arbeidet, og det er avgjørende at institusjonens faglige uavhengighet fortsatt sikres.

Vi kommenterer i det følgende enkelte forslag fra utredningen.

Nasjonalt program for statistikk

Utvalget trekker fram at det er et behov for samordning av produksjon av offisiell statistikk. Selv om mye av den offisielle statistikken produseres i SSB, produseres det også mye annen statistikk fra andre offentlige organer. Gjeldende statistikklov pålegger SSB å samordne denne statistikken.

Utvalgets vurdering er at statistikkproduksjonen totalt utgjør et nasjonalt statistikksystem, og at det er behov for å se hele statistikken under ett. Utvalget foreslår derfor at det skal etableres et nasjonalt statistikkprogram. Programmet skal utarbeides av SSB i samråd med Statistikkrådet og vedtas av Kongen i statsråd. Utvalget foreslår at programmet skal gjelde for fire år av gangen.

Norges Bank er positive til at det legges til rette for en bred drøfting om behov og prioriteringer i offisiell statistikk. Et nasjonalt program for offisiell statistikk kan være et nyttig styringsdokument og bidra til et helhetlig perspektiv.

I utarbeidelsen av et flerårig nasjonalt program for offisiell statistikk, er det viktig å involvere både Statistikkrådet og sentrale samfunnsaktører som er viktige brukere av offisiell statistikk. Norges Bank ønsker å involveres i dette arbeidet.

Hovedansvaret for statistikkutviklingen må ligge hos SSB. Statistikkrådet kan bidra til koordinering på tvers av statistikkprodusentene. Norges Bank støtter utvalgets forslag til at Statistikkrådet lovfestes, herunder at SSB gis en lederrolle i Statistikkrådet.

Enklere tilgang til grunnlagsmaterialet for offisiell statistikk

I henhold til Sentralbankloven § 27 kan Kongen gi Norges Bank rett til å hente inn opplysninger som er nødvendige for å ivareta bankens lovpålagte oppgaver, utarbeide offisiell statistikk eller støtte bankens eller Finanstilsynets tilsyn med soliditet og finansiell stabilitet. Sentralbanklovutvalgets forslag til ny sentralbanklov, presentert i NOU 2017:13, foreslår å flytte vedtaksmyndigheten direkte til Norges Bank.

Norges Banks behov for detaljerte opplysninger for å kunne oppfylle sitt samfunnsoppdrag bør i første rekke dekkes ved uttrekk fra administrative registre fremfor direkte datainnsamling. Dette vil være kostnadsbesparende både for Norges Bank og for potensielle rapportører, og i tråd med plikten til å samordne offentlig datainnhenting for å redusere rapportørenes oppgavebyrde.

Det er viktig at informasjon omfatter unike identifikatorer som gjør det mulig å sammenstille informasjon fra ulike registre der det er nødvendig for å belyse relevante spørsmål. Identifikator erstattes med løpenummer før datasettet benyttes til analyse.

Dagens statistikklov har i praksis avgrenset SSBs mulighet til å gi tilgang til mikrodata til forskningsformål og i noen grad offentlig planlegging. Utvalget åpner for at institusjoner som kan dokumentere behov og tilstrekkelig faglig kompetanse bør få tilgang til granulære data også for å løse samfunnsoppdragene de er gitt. Norges Bank støtter at man på riktige vilkår bør gi tilgang til mikrodata som er relevante og tilstrekkelige for å kunne utføre samfunnsoppdraget. Å videreformidle data på denne måten er en viktig del av SSBs samfunnsoppdrag og bidrar til merverdi for samfunnet av innsamlede data.

Regelverket for tilgang bør være tydelig nok til at man kan gjøre en rask vurdering av søknader om datatilgang, og gi enkel og hensiktsmessig tilgang for de som oppfyller kravene. SSB har de siste årene gjort mye arbeid for å forenkle behandlingen av søknader om tilgang. Et klarere regelverk kan bidra til ytterligere forenkling og dermed redusere behandlingstiden. Institusjoner, som Norges Bank, med et kontinuerlig behov for granulære data, bør utfra institusjonens lovpålagte samfunnsoppdrag gis mulighet til å inngå faste avtaler med SSB om dataleveranser.

Det er betydelige faste kostnader knyttet til å etablere en effektiv infrastruktur for datatilgang. SSB må tilføres tilstrekkelige ressurser til å etablere den. Brukerne bør normalt betale for tilrettelegging av den enkelte leveranse.

Statistikkområder av særlig betydning for Norges Bank

Nasjonalregnskapet står sentralt i den økonomiske delen av offisiell statistikk. Det gir et oppsummerende helhetsbilde av den økonomiske aktiviteten i landet. Høy kvalitet på nasjonalregnskapet er av fundamental betydning for å forstå utviklingen i norsk økonomi. Med bakgrunn i Norges Banks oppgaver er også prisstatistikk, arbeidsmarkedsstatistikk,

korttidsstatistikk om makroøkonomisk utvikling, finansmarkedsstatistikk og statistikk om kredittutvikling av særlig betydning. Alle disse områdene dekkes av SSB. Det er viktig at arbeidet med økonomisk statistikk gis tilstrekkelig prioritet i årene fremover, for å sikre at nasjonalregnskapet og relatert statistikk fortsatt kan holde høy kvalitet og gi et godt helhetsbilde av den økonomiske aktiviteten i Norge.

Nye former for innhenting og bearbeiding av data innebærer at vi kan forvente store endringer i hvordan statistikken produseres i årene som kommer. Det er viktig at SSB har løpende dialog med statistikkbrukere og at deres behov tas hensyn til i utviklingsarbeidet.

Styringsmodell for SSB

Departementet ber spesielt om høringsinstansenes syn på om dagens styre i SSB bør erstattes av et råd, eller om SSB bør ha et eget styre ledet av administrerende direktør. Norges Bank legger i denne sammenhengen vekt på viktigheten av effektive styringsorganer med klare ansvars- og rapporteringslinjer. I tillegg til å styrke driften kan det også bidra til å sikre en faglig uavhengighet som er avgjørende for tillit til statistikkproduksjonen. Norges Bank mener at for SSB vil et styre ledet av administrerende direktør ivareta disse hensynene bedre enn den foreslåtte modellen med et råd.

Videreføring av forskningsvirksomheten i SSB

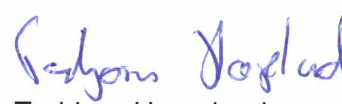
Norges Bank støtter at det fortsatt skal være forskningsvirksomhet i SSB. Forskningsvirksomheten har gitt viktige bidrag til utviklingen av offisiell statistikk, analyse- og modellverktøy til bruk i forvaltningen, samt forskning og utredning som har kastet lys over viktige aspekter ved samfunnsutviklingen, virkemåten til norsk økonomi og effekter av ulike politiske tiltak. Faglig utveksling mellom forskningsvirksomheten og statistikkproduksjonen har vært avgjørende på flere statistikkområder, og kanskje spesielt i arbeidet med nasjonalregnskapet. Forskningsavdelingen er utredningsinstans for departementene og andre offentlige organer, og er et viktig kompetansemiljø for økonomisk analyse og modellutvikling.

Nærhet til data og statistikkprodusenter har vært argumenter for å ha forskningsvirksomhet i SSB. Med moderne informasjonsteknologi er behovet for fysisk nærhet til data redusert. Forskning som baserer seg på data fra SSB både kan og bør gjøres også av andre enn institusjonen selv. Den viktigste begrunnelsen for å beholde en forskningsvirksomhet i SSB er derfor at den skal gi en positiv tilbakevirkning på statistikkproduksjonen på sentrale statistikkområder. Et fortsatt samvirke mellom forskningsvirksomhet og statistikkproduksjon kan bidra til kvalitativt bedre statistikk og analyser som gir økt kunnskap om norsk økonomi og det norske samfunnet. Dette sikres best ved at forskningsvirksomheten fremdeles er plassert i SSB, og ikke skilles ut i en egen institusjon.

På samme måte som økt bruk av registerdata i statistikkproduksjonen har preget forskningsvirksomheten, kan økt tilfang av stordata som kilde til ny og forbedret statistikk, innebære nye prioriteringer. For at målene for forskningsvirksomheten skal oppnås må den baseres på data som brukes i statistikkproduksjonen, konsentreres om prioriterte områder knyttet opp mot SSBs samfunnsoppdrag og holde høy vitenskapelig kvalitet.

Med hilsen

Øystein Olsen
Sentralbanksjef

Torbjørn Hægeland
Direktør